

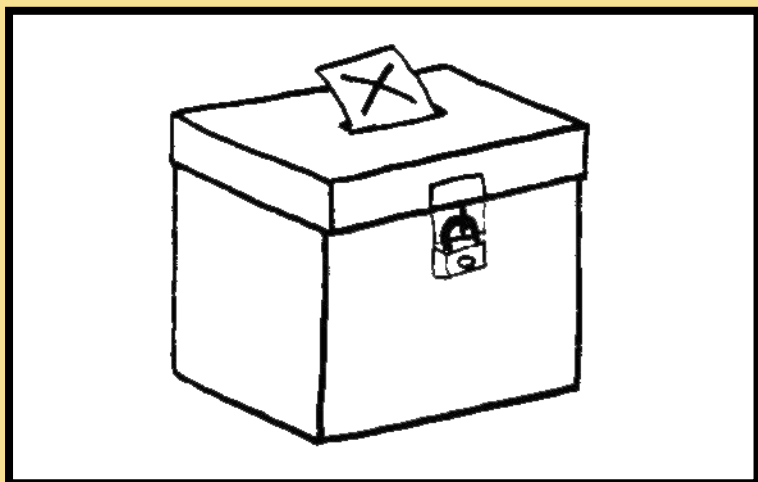

(ZÁŘÍ 2017)

SVOBODNÉ DOLBY

KAREL RŮŽIČKA

► STR. 3

Předposlední říjnový víkend postihnou české občany opět poslanceké volby. Budou samozřejmě, zvláště z hlediska kandidátů, jiné než poslední a budou, žel, opět stejné – z hlediska voličů. ◀

MILÍ PŘÍZNIVCI ALTERNATIVY ZDOLA,

Podzimní vydání našeho Zpravodaje otevírají dva texty o nadcházejících říjnových volbách – v tom druhém od Zbyňka Fialy najdeme, jak bychom se mohli chovat, aby protest proti stávajícímu systému byl účinný. Rubrika Inspirovna pak pojedná

v nízkopříjmových zaměstnáních – odkazy na tento seriál časopisu A2LARM tedy jsou v rubrice Doporučujeme.

Pro naši iniciativu byl potěšující výsledek boje o to, zda na Staroměstském náměstí postavit, či nepostavit Mariánský sloup. Historickými souvislostmi se ve svém textu zabývá Karel Růžička.

Navíc ve Zpravodaji prezentujeme informace z konferencí Nových odborů v Olomouci, nebo v Brně spolku CERES. Zpravodaj pak uzavírá informace o nadějném vývoji v mnoha českých městech či obcích, které pomalu, ale jistě zavádějí participativní rozpočtování.

Přejeme inspirativní čtení našeho Zpravodaje. ◀

Vaše Alternativa Zdola

zpravodaj-az@seznam.cz

vá o situaci na Jablonecku, co se týká tamní proslulé bižuterie, a zabývá se obtížemi, kterými tento obor prošel po roce 1989.

V tomto měsíci nás zaujal seriál Saši Uhlové nazvaný „Hrdinové kapitalistické práce“, který vychází na pokračování na webu A2LARM. Zajímá se o nezáviděníhodnou situaci pracovníků

OBSAH

- ▶3 Úvodník: Volby už zase a opět
- ▶5 Volby: Od pětky dolů
- ▶7 Doporučujeme
- ▶8 Inspirovna: Bižuterie v Jablonci
- ▶12 O Visegrádu v Bratislavě
- ▶13 Den Haló novin
- ▶14 Hry DTJ
- ▶15 Kulatý stůl Nových odborů v Olomouci
- ▶17 Umění změny
- ▶18 Mariánský sloup
- ▶24 Národní obrození
- ▶28 PAROZ
- ▶32 Tiráž, kontakty

JAK PROTESTOVAT ÚČINNĚ

ZBYNĚK FIALA

▶STR.5

Spousta lidí je politikou tak zhnusena, že chce protestovat tím nejjednodušším způsobem – zůstanou při volbách doma. Když prý bude dost takových, politici se nad tím zamyslí a... A co? A nic. Poděkují těm, kteří jim hlasy dali. Rada Zbyňka Fialy na protest ve volbách zní jinak. ◀

MARIÁNSKÝ SLOUP NEBUDE

KAREL RŮŽIČKA

▶STR.18

Ve čtvrtek 14. září se případ Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze posunul do další etapy. Zastupitelé hlavního města Prahy odhlasovali, že replika sloupu na Staroměstském náměstí, o jehož postavení vedou už čtvrt století spor dvě pestré skupiny zastánců a odpůrců, by stát neměla. ◀

BIŽUTERIE PO ROCE 1989

JAROSLAVA SLABÁ

▶STR.8

VÍTĚZNÉ TAŽENÍ PAROZU

KATKA VOJTÍŠKOVÁ

▶STR.28

 ŘEKNI ŘIČANY

ÚVODNÍK

UŽ ZASE A OPĚT

Předposlední říjnový víkend postihnou české občany opět poslancecké volby. Budou samozřejmě, zvláště z hlediska kandidátů, jiné než poslední a budou, žel, opět stejné – z hlediska voličů.

Před čtyřmi lety byli voličům předkládány působivé sliby

o přijetí zákona o celostátním referendu, o nápravě církevních „restitucí“, o schválení zákona o sociálním bydlení, o nápravě hospodaření státu, o důchodech, exekucích, školství, zdravotnictví, míru... Kde-

že jsou. Některé už jsou vouseaté – kupř. referendový a o sociálním bydlení, jiné zapomenuty – „restituční“, jen zlomek byl naplněn, a to často jen zčásti – EET ano, ale např. exekuce či důchody problematicky a veřejné rozpočty jsou i přes ekonomickou konjunkturu stále schodkové.

KOUZELNÍK ŽITO NEPŘIJEDE

Tradiční strany se dále noří do bažiny nedůvěryhodnosti a občany obluzují politické projekty podnikatelů, kteří chtějí zisky z hospodářské činnosti rozšířit a

opevnit ještě o profity z hospodaření státu a oblasti politické. Stát se pod vedením pragmatických, kariéristických, korupčních, intrikánských, demagogických a v konečném důsledku hloupých příživníků na té které ideologii stále více stává loutkou korporací a stále více se jeho demokratické struktury a právní charakter stávají iluzí, karošerií pro motor egoismu, skupinových zájmů a kořistění.

Nepřijede však žádný sv. Václav, nepřemožitelný Jan Žižka, kouzelník Žito, blaničtí rytíři, Rychlé šípy, Ferda mravec, aby tento marast napravili. Je to na občanech, voličích, aktivistech, členech stran, na úřednících, učitelích, dělnících, zemědělcích, technících, živnostnících, manažerech, aby odvedli poctivě svoji práci a měli tak právo požadovat seriózní práci i po politicích, aby je tlačili do splnění slibů, do plnění potřeb a zájmů lidí a třeba je

ve funkcích i nahradili a svými znalostmi a zkušenostmi z nepřikrášleného běžného života s nekompromisní zpětnou vazbou se pokusili napravit procesy, vazby a struktury, které opanovala touha po osobním bohatství, moci a statusu.

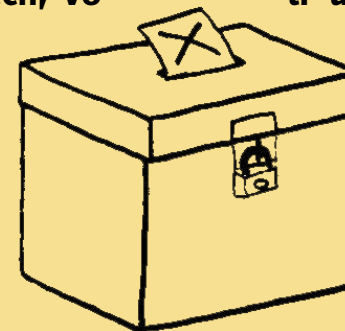
PĚT MOŽNOSTÍ

Žádný volič nestojí před volbou jen většího a menšího zla.

Každý má pět možností: 1. néjít k volbám a dát signál lhostejnosti, ignorance; 2. jít k volbám a vhodit neplatný lístek jako znamení ochoty občansky se angažovat, leč bez možnosti uspokojivého naplnění;

3. jít k volbám, zvolit stranu, která je mu programem či personálně nejbližší, byť nemá šanci do sněmovny projít, a dát těmto kandidátům signál, že je-

jich působení není bez odezvy, stojí za pokračování a třeba od státu díky více hlasům obdrží i menší podporu; 4. volit a hodit to těm, kteří mají

šanci na postup do sněmovny, byť jsou to gauneři, poměrně ovšem malí, takže zásadní změna nebude, jen kosmetická; a 5. hodit to vykutálencům nejvykutálenějším, aby bylo nejhůř, co je myslitelné, třeba s pofidérní výmluvou, že čím hůř, tím lépe, neboť tím dříve lidé snad procitnou. K lepší orientaci může každý využít volební kalkulačku na webu **kohovolit.eu**, která jej provede po-

tů, ale i vlastních ideologických předsudků.

Každý volič by se však měl zamyslet nejen nad programy a hlasováními, sliby i jejich zamlčenými dopady, osobami poradců a mecenášů politiků, ale vůbec nad smyslem svých politických představ, přání a cílů a nad cestami, jak k nim dospět. Porovnat sliby, porovnat fakta, rozmyslet pomíjivé touhy a životní cíle, prkotiny a hodnoty, jejich podmínky a kontext, vytyčit si koridor a také rozmyslet cestu, postup, mezikroky, stupínky k vizi konečného stavu. Tyto dva zdánlivě prosté myšlenkové procesy jsou obrovskému množství lidí

zcela cizí. Nekonfrontují alternativy a tupě věří jediné předložené verzi, reklamnímu šotu, politickému mainstreamu, politické manipulaci. Obdobně nejsou s to pochopit, že mnoho cílových stavů nelze nastolit hned, ale mají vlastní vývojové faktory, dynamiku, klikatý vý-

SPOLISTA Z NÁS VĚŘÍ REKLAMNÍMU ŠOTU, POLITAVÉ MANIPULACI, MAINSTREAMU.

mocí otázek na významné problémy jak skrz momentální volební sliby jednotlivých stran, tak přes uskutečněná hlasování konkrétních poslanců v minulosti, takže si lze ověřit svoji sounáležitost s tou kterou stranou a poslancem bez mediální deformace, reklamních žvās-

voj a jejich funkčnost závisí na okolních podmínkách. Zasadit jevy a přání do místa a času a nahlédnout tak existující politickou mapu s překryvem mapy svých požadavků. Neštymuje?

NOVÍ KONĚ POTŘEBUJÍ STARÉ BIČE

Volbami politika nekončí. Drtivou většinu politiků nestačí jednou za čtyři roky snažit se kamsi nasměrovat. Jejich intelektuální a morální výbava potřebuje neustále impulsy od občanů, aby nezvlčili – a ti, kteří to nepotřebují, naopak sami průběžný kontakt s občany vyhledávají. Podněty, ná-

vštěvy, petice, demonstrace, protesty – až příliš mnoho poslanců slyší (alespoň trochu) jen na důrazná upozornění. Volby jeden cyklus občanské participace končí a noví startují. I noví koně se musejí naučit poslouchat staré biče. ◀

Karel Růžička

OD PĚTKY DOLŮ

Spousta lidí je politikou tak zhnusena, že chce protestovat tím nejjednodušším způsobem, zůstanou při volbách doma. Co si od toho slibují? Jsou přesvědčeni, že tak předají jasný vzkaz vedení politických stran – moji důvěru nemáte. Když prý bude dost takových, politici se nad tím zamyslí a... A co? A nic. Poděkují těm, kteří jim hlasy dali.

Není dobrý nápad k volbám nejit. Už proto, že rozhořčení jsou hlavně voliči levice. Jejich protest jenom zvýší váhu pravicových hlasů. To že by chtěli? Vhodnější je proto jiná forma odmítnutí důvěry vedení politické strany. Můžete to udělat tím, že upřednostníte někoho z hloubi kandidátky, kde se osoby z vedení

nevyskytují. Ve všech stranách v posledních měsících vedli tvrdý boj o obsazení volitelných míst. Kdo se tam probil, ten je skutečným vlastníkem politické moci. Viděno jinak, patří do okruhu těch, „kdo za to může“.

Rozhořčení lidí lze snadno pochopit. Příležitostí, jak to účinně vyjádřit, je přitom málo.

Parlament se nikdy nevzmohl na to, aby přijal zákon o všeobecném referendu, které máme v ústavě. Bojí se. Trochu lepší je to na místní úrovni, kde se prosazuje účast veřejnosti při sestavování rozpočtu. Toto participativní rozpočtování však často připomíná běh na místě, protože pracuje s nepatrným zlomkem výdajů města či obce. Velké slovo máme opravdu jen jednou za čtyři roky při sněmovních volbách, neboť tam se rozdávají karty. A rozdáváme je my, voliči.

JAK KROUŽKOVAT!

Strany předpokládají, že jim to tam prostě hodíme, takže hlasy budou přiděleny kandidátům na prvních místech seznamu. Proto se za „volitelné“ považuje jen postavení v čele kandidátky a v jeho nejtěsnějším závěsu. Kolik poslanců jedné strany může vzejít z jednoho kraje? Spočítáte to na prstech dělníka z pily. Za Hnutím ANO, které vede o parník všechny průzkumy, je peloton pěti nebo šesti stran, pro které bude úspěchem, když jim v jednom kraji zvolí jednoho nebo dva poslance. Ve větších krajích zís-

kají úspěšnější strany možná i čtyři mandáty, ale víc to nebude. Za „volitelná“ se tedy chápou maximálně první čtyři místa na volebním seznamu středně úspěšné strany.

Mám tedy radu pro ty, kdo chtěli vyjádřit svou nespokojenost tím, že by k volbám nešli. Rozmyslete si to, jděte tam, ale svou nespokojenost dejte najevo tím, že budete kroužkovat kandidáty umístěné hlouběji na seznamu, na místech, které volební strategové považují za nevolitelná. Sdělte jim, že tam chcete jiné lidi. Těm, kdo za to můžou, dáte červenou. Můžete je vykroužkovat.

Jak se to dělá? Každý volič má právo označit kandidáta, kterému dává přednost. Udělá to tak, že na kandidátní listině označí jeho pořadové číslo kroužkem. Každý volič má

k dispozici až čtyři kroužky. Pozor – když jich dáte pět, nepočítá se žádný. Je tu však ještě další podmínka. Pokud se má kandidát posunout ve výsledcích výše, musí dostat aspoň pět procent preferenčních hlasů.

Stejnou technikou však lze dát najevo, koho ve sněmovně nechcete. Pak musíte uplatnit čtyři kroužky v okolí nechtěného kandidáta – ostatní preferenci dostanou, on však ne, proto bude přeskočen. Někdy to na kandidátce doslova řve, tak-

že není problém vykroužkovat odmítaného kandidáta. Strana bude na neúspěch reagovat. Ocitnou se tam noví lidé, kteří budou upevňovat svoji moc kritikou předchůdců. Vlastně vám dají za pravdu. To není tak špatný výsledek.

Kroužky lze tedy použít buď k tomu, že někomu pomůžeme nahoru, nebo k tomu, že někomu zabouchneme dveře. Bdělejší voliči, kteří si udělali čas pro studium kandidátek, sáhnu nejspíš po té pomoci nahoru. Předtím si kandidáty vy-

slechnou na volebních schůzích a mohou jim případně dávat otázky, zda jsou ti praví?

PROTEST MŮŽE BÝT ÚČINNĚJŠÍ

Já bych se třeba ptal, zda je odpůrcem vytváření zahraničních vojenských základů na našem území. Samo-

zřejmě, zda se zasadí o zákon o všeobecném referendu, aby pak nebyl problém, jak názor občanů ověřit. Dal bych přednost takovému, který je proti veřejné podpoře uhelných a jaderných elektřáren a zasadí se

o vyrovnání podmínek zavedením daně z uhlíku.

Ale teď se obracím k těm, kdo by protestovali tím, že by nešli volit. Je jich hodně? Pak může být váš protest ještě účinnější, když se voleb zúčastníte. Musíte se však zkoordinovat, aby se to mohlo započítat a ovlivnit výsledek. Nabízím jednoduchou formuli – kroužkujte od

pětky dolů. Než nevolit, to raději hlas své straně, ale s výstražnými kroužky.

Strany potřebujeme. Je snadné o ně přijít. Bídny volební výsledek znamená výpadek státního příspěvku. A když tyto hladové příjmy ještě doprovodí dluhy, může partaj zavřít krám.

KROUŽKUJTE, TŘEBA OD PĚTKY DOLŮ - PROTEST BUDE ÚČINNĚJŠÍ, POKUD SE VOLEB ZÚČASTNÍTE.

Jenže, co potom? Je těžké přijít s něčím jiným. Kdo to někdy zkusil, a není miliardář, ví, o čem mluvím.

Nelíbí se vám politika? Vymetete vedení, ale zachovejte partaj. Kroužkujte. Třeba mechanicky, od pětky dolů. Ale to musíte hodit lístek do urny. A to je opravdu důležité. ◀

(zf)

Parlamentní
volby
2017

DOPORUČIJEME

<http://casopisargument.cz/2017/09/22/djny-kleskny-eda-ve-je-vizere-40-milionu-ktivoduvetiroujde-osny/>
Moderní otroctví je nejrozšířenější v Africe, následuje Asie a Pacifik. Asi 40,3 milionů lidí žije globálně jako otroci. Tři čtvrtiny jsou ženy.

<http://casopisargument.cz/2017/09/24/jack-ma-nesmime-deti-vychovavat-pro-zpracovatelesky-prumysl/>
Zakladatel firmy Alibaba a podnikatel Jack Ma se domnívá, že budoucnost ekonomiky a pracovních míst je v sektoru služeb. Na změnu trhu práce je třeba se připravit.

<https://youtu.be/efA2CRZn0ak>

Videozáznam z kulatého stolu v Olomouci, který pořádal svaz Nové odbory Xenie Kaduchové. Vystoupila zde mj. Ilona Švihlíková.

► Saša Uhlová

AZLARM

<http://a2larm.cz/2017/09/nevidela-jsem-vyrustat-sveho-syna/>

Třetí reportáž z cyklu Hrdinové kapitalistické práce Saši Uhlové, který přináší svědectví z nízkopříjmových zaměstnání, představuje pracovní podmínky pokladních v supermarketu Albert.

<http://a2larm.cz/2017/09/to-je-jen-pro-silny-jedince-nikdo-tu-nevydrzi/>
Druhá reportáž z cyklu přináší svědectví z prostředí nejhůře placených zaměstnání, se zaměřila na drůbežárnu ve Vodňanech.

<http://a2larm.cz/2017/09/pravo-na-mesto-aneb-hyperkapitalismus-vitezi/>
Platformy typu Airbnb nadměrně zatěžují město a jeho obyvatele – na rozdíl od squattingu, který může pro město znamenat přínos.

ÚTOK NA JABLONECKOU BIŽUTERII PO ROCE 1989

Sklo a bižuterie ovlivňovaly odnedávna historii, profesní i všední život obyvatel Jablonceka. Sklářství, jehož tradice sahá až do středověku, se v regionu začalo prosazovat až od 16. století. Objev nového složení skla v nedalekém Turnově umožnil začátkem 18. století napodobit přírodní kameny a dal základ novému odvětví – bižuterii. Díky výhodným přírodním podmínkám, horským potokům a říčkám, umu a zručnosti zdejších obyvatel (byli to brusiči skla a pasíři, kteří uměli pracovat s kovem a uměli zasazovat broušené skleněné bižuterní kameny do náušnic, náhrdelníků, broží a dalších ozdob) se

JABLONEC
NAD
NISOU

výroba i obchod bižuterie, dostaly do Jablonce a na Jablonecko. Jablonec byl v roce 1806 vesnicí, v roce 1834 měl již 523 domů a 3 209 obyvatel a v roce 1900, kdy se stal světovým bižuterním centrem, měl již 31 091 obyvatel. „Jablonecký výrobce kteréhokoliv druhu zboží nemusel za účelem obstarávání surovin, nástrojů i stro-

jů opustit svoje město. Vše mu bylo nabízeno v dostatečném výběru druhů i kvalit místními obchodníky a výrobci...“ píše Ladislav Žák v ⁽¹⁾

Jablonecko se na přelomu 19. a 20. století zařadilo mezi nejvýznamnější průmyslové oblasti Rakousko-Uherska. Rozvoj jablonecké bižuterie tato zastavila až 1. světová válka. Ale ihned po válce zaznamenala výroba i obchod bižuterie další konjunkturu, která trvala až do roku 1929, kdy i Jablonecko, jeho bižuterní výrobu zastihla celosvětová hospodářská krize. Výrobní a obchodní konjunkturu vystřídala krize s mnoha tisíci nezaměstnanými. „Situace se začala pomalu stabilizovat mezi lety 1934 – 1935, čemuž pomohla i vládní nařízení upravující poměry ve

sklářském a bižuterním podnikání – kartelový zákon (1933), stanovení maximálních výrobních kvót pro jednotlivé sklárny podle jejich průměrné výrobní kapacity mezi lety 1926 – 1931 a pokles kurzu koruny, který prospěl exportu.“

Viz.⁽²⁾

PRIVATIZAČNÍ ÚPADEK

Jablonecká bižuterie, která řídila všechny bižuterní státní podniky, v únoru 1990 zanikla. Vzniklo 30 zcela samostatných podniků připravených k tzv. velké privatizaci, státem řízeného přechodu do soukromého vlastnictví. Samostatně působily Výzkumný ústav skla a bižuterie, s.p., Ústav výpočetní techniky a racionalizace, s.p. a Ústav pro výchovu a vzdělávání, s.p..

Obchodní činnost zajišťovaly: Jablonex, a.s., Skloexport, a.s. a Preciosa, a.s.

Ještě tehdy, kdy už jsme začaly nesmyslně opouštět osvědčené trhy na východ od nás, jsme z Jizerských hor vyvezli kovovou a skleněnou bižuterii za 1,3 miliardy Kč.

I když se vedení státu tvářilo, že velkou privatizaci řídí, víme, že šlo o zcela živelné převzetí, mnohdy rozkradení, státního majetku soukromým sektorem. Systém „utrni, co umíš.“

Mnozí zahraniční investoři u nás vstupovali do privatizace se skrytým záměrem likvidace jednotlivých podniků, resp. se záměrem likvidace

► Jablonec nad Nisou

celého průmyslového odvětví, viz cukrovarnictví, výroba obuvi, Poldi Kladno, LIAZ a další.

V roce 1991 byla na spadnutí i likvidace bižuterního průmyslu. Svoje ambice už tu měl silný kapitál rakouské firmy Swarovski.

I tentokrát a v zemi zcela ojediněle se na vyzvání Ing. Vladimíra Opatrného sešlo několik nadšenců v Okresní privatizační komisi (dále OPK), v čele s Ing. Arnoštem Ježkem, dále Ing. Ladislavem Žákem, Jiřím Procházkou, Ing. Petrem Krupkou, Ing. Jiřím Kouckým, Ing. Ludkem Brzobohatým, Jaroslavem Hlubučkem, Ing. Jiřím Maturou, Ing. Jiřím Bidrmanem, a ti shromáždili materiály „dokládající jedinečnost, specifika a význam tohoto odvětví v minulosti, přítomnosti i v rozměru budoucnosti, a kteří si prosadili koncepční a systémový přístup k připravované velké privatizaci základny bižuterního průmyslu jako základního hlediska nazírání na tento proces a jeho

praktické uplatnění při tvorbě konkrétních privatizačních projektů i posuzování a rozhodování o možných alternativách“.⁽¹⁾

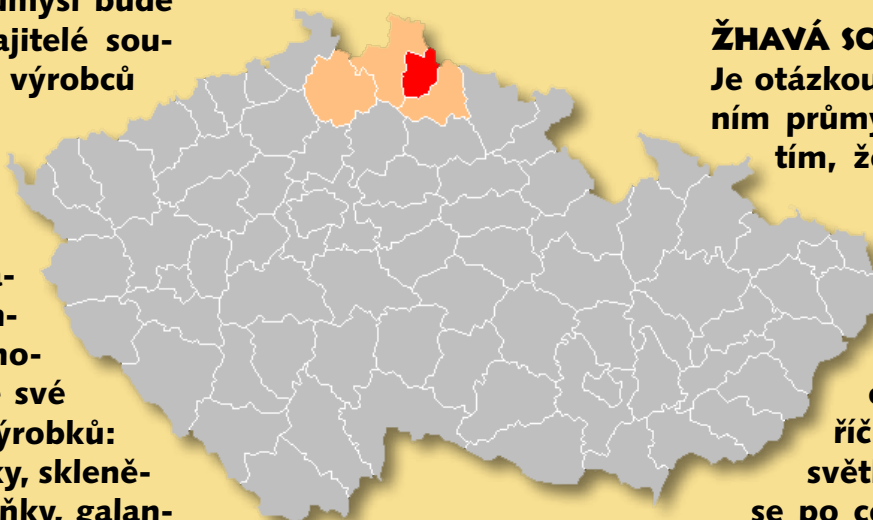
V 90. letech proběhla privatizace bižuterních státních podniků dle návrhu OPK. A do roku 2009 vše vypadalo, že bižuterní průmysl bude fungovat bez větších problémů. Majitelé soukromých firem se sdružili do Svazu výrobců bižuterie, kam přizvali zástupce odborných škol a vedení Muzea skla a bižuterie.

V říjnu 2005 vznikla nová akciová společnost JablonexGroup, která zastřešila firmy Bižuterie – Česká mincovna, Jablonex, Ornela a Železnobrodské sklo. Akciová společnost ve své struktuře nabízela široký sortiment výrobků: skleněné tyče, skleněné perle, perličky, skleněné kameny, hotovou bižuterii a doplňky, galanterní výrobky, komponenty, kovové výrobky a

nástroje, mince, medaile, sklo a výrobky ze skla. Měla 18 vlastníků a 3 900 zaměstnanců.

Ale dne 13. července 2009 vedení společnosti a.s. Jablonex Group oznámilo, že v důsledku současného omezení a následného ukončení výroby

divize Bižuterie, tj. ukončení výroby bižuterie a dalších navazujících výrobních programů (především výrobu kovodílů, galvanizování, veške-

ré techniky a technologie spojené s přípravou a výrobou bižuterních artiklů) nebude schopna plnit svoje smluvní, zejména dodavatelské závazky vůči firmám vyrábějícím kovovou bižuterii či galanterii.

ŽHAVÁ SOUČASNOST

Je otázkou, zda-li dlouholetí matadoři v bižuterním průmyslu byli donuceni k takovému kroku tím, že nesehnali zakázky, nebo jim banka neposkytla překlenovací úvěr, anebo se nemohli shodnout na dalším směřování firmy? Nebo zjistili, že zbývající kapitál jim poskytne finanční zajištění do konce života bez starosti o tisíce dalších lidí? Kdo dnes má v žebříčku hodnot starost o jiné? Jak si asi vysvětlili, že nyní blokují nástroje, na kterých se po celá desetiletí podílely všechny ostatní bižuterní firmy?

V zápise Svazu výrobců bižuterie zaznělo, že pokud se nevyřeší situace s kontinuitou výroby v krátké době (do dvou měsíců), hrozí rozpad celého průmyslu. Jednání v širokém složení zástupců institucí uvázla na mrtvém bodě. Po jednání s představiteli Libereckého kraje bylo zřejmé, že odtud žádná pomoc tradiční bižuterní výrobě nepřijde.

Z těchto diskuzí a nekonečných hodin jednání bez výsledku vyplynulo, že dále musí pracovat již malá skupina v přísném režimu utajení. Přesvědčili jsme se totiž, že v době, kdy hrozí zánik převážné části bižuterních firem, jsou firmy, resp. jejich majitelé, schopny jednat i proti svému zájmu.

Zcela nezištně a jako samostatné osoby začali urychleně jednat Ing. Vladimír Opatrný (OHK), Jaroslav Hlubůček (Svaz) a Ing. Jaroslava Slabá (Muzeum).

Obrátili se na předsedu představenstva a.s. Jablonex Group, na Ing. Jaroslava Halfara s pokusem o smír ve věci necitlivého zastavení dodávek kooperujícím firmám. Ten ale sdělil, že jediným možným řešením je odkoupení vzorkoven skleněné a kovové bižuterie a odkup nástrojů na výrobu kovových dílů.

Dále jednali s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže o situaci kolem utlumování činnosti společnosti Jablonex Group a.s. Jednání se dále týkalo závazků, které Úřad uložil ve svých rozhodnutích akciové společnosti. Z jednání ale vyplynulo, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v tomto případě nemůže zasáhnout, tedy že nezasáhne.

NEZÚČASTNĚNÝ STÁT

Mezitím se dne 25. 9. 2009 skupině Opatrný, Hlubůček, Slabá podařilo vyjednat nejdříve zapůjčení potřebných nástrojů pro výrobu požadovaných kovodílů s tím, že v nejbližší době k odkoupení všech nástrojů. A to ještě neměli zajištěn ani příslib finančních prostředků!

Tzv. historické nástroje a vzorkovny mělo do svých akvizic převzít muzeum a tzv. činné nástroje pak firma Lucid. Firmu Lucid jsme vybrali proto, že už podobný sortiment vyráběla, měla tedy předpoklady, že zajistí výrobu kovodílů pro ostatní bižuterní firmy.

Během jednání s akciovou společností o koupi nástrojů a vzorkoven skleněné a kovové bižu-

► Tržiště v Jablonci na počátku 20.století

terie jednala skupina Opatrný, Hlubůček, Slabá o finančních dotacích na nákup historické části nástrojů pro muzeum ve výši 5 mil. Kč. Zastupitelstvo Města Jablonce odsouhlasilo příspěvek ve výši 2 mil. Kč. Po jednání se zástupci Ministerstva kultury ČR, s RNDr. Jiřím Žalmanem a Mgr. Tomášem Wiesnerem uvolnili na záchranu tradiční bižuterní výroby 2,306 mil. Kč. Vážnost situace si uvědomili i zástupci a.s. Preciosa a Nadace Preciosa s Ing. Jiřím Kouckým a Ing. Schotou a podpořili nákup akvizice ve výši 310 tis. Kč. Muzeum pak doplnilo chybějících 380 tis. Kč a zakoupilo akvizice vzorkoven a historické nástroje za výše uvedenou částku a umožnilo tak nákup tzv. činných nástrojů firmě Lucid, která tak převzala závazek a zajišťuje kovodíly i pro ostatní bižuterní firmy. I když v té době firmy zaznamenaly velké odbytové ztráty, skupině třech se podařil „husarský kousek“, zachránili historické nástroje, vytipovali nástupní firmu a zajistili pokračování výroby kovodílů pro ostatní bižuterní firmy. A zase si musím povzdechnout, že je škoda, že se v průmyslu, ve finančním sektoru a dalších oborech neangažuje systematicky a koncepčně stát.

Sklárny JablonexGroup a Ornelu v Desné koupil Ing. Ludvík Karl, majitel Preciosy, který tak rozšířil svůj skleněný výrobní program. ◀

Jaroslava Slabá

POUŽITÁ LITERATURA:

(1) Východiska privatizace čs. bižuterního průmyslu, Sborník materiálů (1991)

(2) Petr Nový, Jablonecká bižuterie (2008)

ZEMĚ VISEGRADU NEJSOU ŽÁDNÁ DEVIACE

Institut lidských práv pořádal v Bratislavě zajímavou konferenci, která se týkala postavení zemí střední a východní Evropy, nové progresivní politiky po roce 2008, ale také praktických politických zkušeností, které předali vystupující z Polska.

Slovenský politolog Radvan Geist hned na úvod konference nasadil latku vysoko, když rozebral, proč jsou země Visegrádu považovány

za „deviantní odchylku“ a zároveň ukázal, jak jejich transformační vývoj vedl k rozštěpení modernistický × tradicionalistický. Ukázal tak, že mís-

to odchylky se jedná o přímý produkt kapitalismu, k jehož současnému vývoji se přidala i značná deziluze – z kapitalismu jako takového po roce 2008, i ze socio-ekonomického vývoje v jednotlivých zemích.

Zajímavé zkušenosti předali hosté z Polska. Z Krytyky Politiczy zazněly ukázky praktické politické práce, prostoru pro neustálou tvorbu dialogu mezi rozštěpenými skupinami, mezi politickými stranami i různými často k určité kauze vznikajícími sociálními hnutími. Levice byla v Polsku dokonce přirovnána k „planktonu“. Polský člen strany Razem, Maciej Konieczny, ze své zkušenosti uvedl, že evropská občanská společnost neexistuje a že je potřeba rozvíjet solidaritu mezi zeměmi. Jako příklad spolupráce označil španělskou Podemos. Národní identita je podle něj důležitá v praktické politické práci, neboť je to jediná společná iden-

tita, která existuje. Alternativou je pak jen thatcherovský způsob „společnost neexistuje“, jsou jen jednotlivci. V Polsku je zásadní být patriot, být čistě internacionální je podle něj cestou k naprosté marginalizaci. Zdůraznil také, že řecká krize ledaskomu otevřela oči a ukázala, že i kapitál má svůj domov. ◀

VÝSTAVIŠTĚ OŽILO DNEM HALÓ NOVIN

Příjemné podzimní sluníčko přivítalo, a posléze i zahrálo, návštěvníky Dne Haló novin na pražském Výstavišti v Holešovicích. V sobotu 23. 9. se na tradičním setkání na Křížíkově fontáně sešlo okolo dvou set příznivců levicových stran a hnutí. Přestože někteří pamětníci neopomněli poznamenat, že v předchozích letech byla účast větší, účastníci, kteří dorazili ze všech koutů České republiky, prožili určitě příjemné dopoledne.

Kromě hudebních vystoupení na hlavním pódiu, kde si na chuť přišly opravdu všechny generace, byl jako vždy připraven zajímavý program. Pod levou tribunou probíhal tradiční diskusní stánek, kde se za moderování Václava Exnera vystřídalaly osobnosti pražské politické scény jako např. Lubomír Ledl,

Jiří Dolejš, Milan Krajča a další. Na hlavním pódiu pro změnu „vládla“ žena, kterou byla jako již tradičně Marta Semelová. Za jejího moderování zde vystoupili někteří pražští kandidáti za KSČM, jako např. Josef Skála, Petr Šimůnek nebo Miroslava Moučková. Ten, kdo zrovna neměl zájem o program na pódiu, mohl navštívit řadu stánků, rozmístěných kolem prostoru fontány. Zde nabízely své materiály různá hnutí a iniciativy, jako např. Komunistický svaz mládeže, Levicové kluby žen, Spojenectví práce a solidarity nebo Alternativa zdo-la. Oficiální část programu pak byla zakončena českou a slovenskou státní hymnou. ◀

(dg)

česky levicový deník
HALÓ noviny

NA HRÁCH SE AZ NEZTRATILA

O víkend 9.-10. září 2017 se v Praze konaly celosvazové hry dělnických tělovýchovných jednot (DTJ). Akci pořádaly „levobřežní“ pražské DTJ Jinonice (známé hlavně svým silným tenisovým oddílem) a Santoška, blízka Alternativě Zdola – několik členů iniciativy AZ je členem DTJ Santoška a tamní areál přes léto využíváme k setkáním pražského jádra AZ.

Celosvazové hry jsou významnou společenskou událostí – letos se sjelo asi 300 účastníků z 20 jednot z celé České republiky a Slovenska.

Výběr soutěžních disciplín jako by předjímal přátelskou atmosféru her: malá kopaná, volejbal, nohejbal, tenis, stolní tenis, šipky, kuželky, pétanque a „běh s úkolem“ (pro děti).

Rozdělení do dvou sportovních areálů poněkud omezovalo možnosti všestranných sportovců a trochu skřípala celková organizace, hlavně komunikace a koordinace.

Alternativu Zdola reprezentovali v několika různých disciplínách Ilona Švihlíková, Petr Drahoš, Daniel Glas, Jiří Guth, František Jonáš a František Stočes. Na medaile sice nedosáhli, ale rozhodně se neztratili. Kvarteto Švihlíková, Glas, Guth a Jonáš navíc z pověření DTJ Santoška organizačně zajistilo soutěž v pétanque. Bylo to dosti náročné na čas a schopnost improvizace, ale nakonec snad platně přispěli k pohodovému sportování dobrých lidí. ◀

ODBORY V ČASE ZMARU — ODBORY V ČASE NADĚJE

Dokážou přežít odbory v postindustriální společnosti? Mohou se sdružovat zaměstnanci pracující na „homeoffice“? A zůstane po čtvrté průmyslové revoluci ještě nějaká práce? Nejen na tyto otázky se pokusil dát odpověď Kulatý stůl Nových odborů, který proběhl v úterý 19.září proběhl v olomouckém hotelu IBIS na téma Postavení a úloha odborů v postindustriální společnosti – Internacionalita, solidarita, síťování.

ŠVIHLÍKOVÁ: UČME SE SOLIDARITĚ OD BOHATÝCH
Ilona Švihlíková postavila svůj příspěvek na provokativním tvrzení, že solidarita je dnes vyhrazena bohatým, zatímco ostatním jsou dávány za vzor hodnoty jako konkurence, individuální akce, či možnost se vlastními silami vypracovat. Vštěpování těchto hodnot začíná už ve škole. Elita tak dlouhodobě úspěšně uplatňuje mezi lidmi taktiku „divide et impera“.

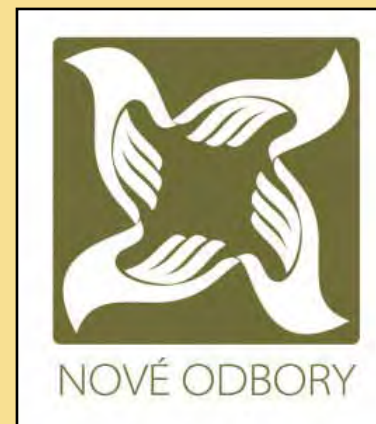
Nejbohatší 1% na krizi roku 2008 zbohatlo, protože všechna záchranná opatření byla dělána ve prospěch záchrany majetku nejbohatších. I když se dnes dává rovnítka mezi trh a kapitalismus, ve skutečnosti bohatí investoři neinvestují do odvětvích, kde existuje konkurence. Snaží se dosáhnout monopolního nebo aspoň oligopolního postavení, aby si mohli sami určovat ceny. Ještě vyšším stupněm je dobývání renty. Projevuje se v privatizaci dříve veřejných oborů do soukromých rukou. Jedná se třeba o penzijní systém, privatizace vodárenství nebo dotace pro solární elektrárny. Dalším příkladem je vytvoření legislativy na míru, která může být informovanými skupinami využita v jejich prospěch. Rentou je i odměňování top manažerů, kteří dostávají plat 300x větší než jejich podřízení.

Od bohatých se můžeme poučit tím, že budeme obhajovat, vytvářet, podporovat a organizovat struktury, které budou hájit hodnoty nezbytné pro kolektivní akci. Mezi osvědčené formy kolektivní akce patří odbory.

WÓJCİK: NIKDO NEVÍ, CO JE PRÁCE

Dalším vystupujícím byl člen legendárního polského odborového hnutí Solidarita Tomasz Wójcik. Solidaritu reprezentuje v Mezinárodní organizaci práce. Dále je to spoluautorem několika polských zákonů, například zákonu o bytových družstvech, a vyučuje na dvou vysokých školách.

Wójcik začal tím, že když se studentů zeptá, co je to práce, odpoví mu je, že se jedná o zboží. Když se na to samé zeptá kolegů v odborech, odpov-

di nejsou o nic lepší. Podle něj potřebuje každý člověk ke svému přežití čerpat z lidské práce, ať už vlastní nebo výsledků práce jiného. Důstojnost člověka se také odráží v jeho práci.

Pochybuje, že Průmysl 4.0 povede k zániku lidské práce. Lidé však budou pracovat jinak, než doposud. Ilustroval to na příkladu podílu zaměstnanců v jednotlivých sektorech ekonomiky. V nízkopříjmových zemích je zaměstnáno v zemědělství tolik lidí, co v rozvinutých zemích ve službách.

Změny ve struktuře pracovních míst vedou k problémům s odborovou organizovaností. Wójcik uvedl jako příklad zaměstnání své dcery, která pracuje na homeoffice a s kolegy se vidí jen jednou týdně v kavárně. Takto pracující lidé nemají možnost porovnat své pracovní a mzdové podmínky s ostatními. Absence kontaktů se spolupracovníky značně omezuje odborovou práci.

JURYŠEK: SOUČASNÉ ODBORY DO 10 LET SKONČÍ

Odborář Jaroslav Juryšek začal aktivně působit v odborech v roce 2002, kdy byl zvolený před-

sedou odborové organizace na pile v Ptení. V roce 2007 se začal věnovat odborářské práci naplno, když byl zvolený do vedení Odborového svazu dřevozpracujícího odvětví, lesního a vodního

ODKAZ NA VIDEO:

<https://youtu.be/efA2CRZn0ak>

hospodářství v ČR. V roce 2016 se stal předsedou Nových odborů.

Svůj výklad začal historií sdružování dělníků do odborů. Postupně se dostal až k neveselé současnosti, kdy za posledních 27 let kleslo členství zaměstnanců v odborech z více než 90% na

méně než 10%. V diskusi k tomu doplnil člen Odborového svazu pracovníků obchodu a služeb, že jejich svaz měl v roce 1990 885 tisíc členů a dnes jich má jen pět a půl tisíce. Dnešní odbory jsou

rozdobené. Existuje 70 různých odborových svazů. O to je potěšitelnější, že v debatě vystoupil i představitel dalšího odborové organizace, a to Stanislav Grospič, předseda Odborového sdružení Čech, Moravy a Slezska.

V posledních letech se povedlo odborům propad členů zasta-

vit. Dokonce nastal mírný nárůst. Celkově však odbory stojí před propastí dalšího propadu počtu členů, protože 50% členů je starších 50 let, takže do deseti let odejdou. Odbory musí změnit svůj styl práce, pokud chtějí vydržet.

Juryšek se věnoval i rozboru důvodům, proč odborům mizí členové. Začátek konce vidí v roce 1990, kdy se odborové hnutí prohlásilo za striktně apolitické. Tím si samo svázalo ruce pro intervence do veřejného prostoru. Proto tento přístup zásadně odmítl. Další ránu odborům zasadil technický pokrok, kdy současné organizaci práce neodpovídá organizace odborů podle odvětví. Při rozšiřování překérních úvazků by měli odbory opustit schéma zaměstnanec = odborář.

Odborové hnutí by mělo usilovat o provázání všech aspektů života – ekonomických, kulturních, politických i enviromentálních. Odborové hnutí by se mělo stát hnutím celospolečenským. Je potřeba se sdružovat i s organizacemi mimo odbory. Současné odbory nedokáží pružně rozhodovat a mají strach dělat akce s občanskými iniciativami.

Pro nabrání nových členů Nové odbory zavedli možnost individuálního členství. Doufa-

KONFERENCE: UMĚNÍ ZMĚNY

jí, že díky tomu začnou vznikat nové odborové organizace i na pracovištích, kdy napřed budou zaměstnanci členy individuálně a až jich bude více, tak vznikne nová organizace. Jsou i další možnosti, jak oslovit překérně pracující. Odbory v USA třeba udělaly kampaň před butiky

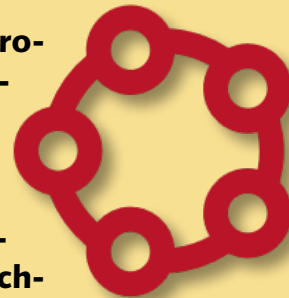
s oblečením, kde se hodně točili zaměstnanci a povedlo se jim jejich zaměstnance přivést do odborů.

V závěrečné debatě ještě padlo přirovnání, že apolitický odborář je něco jako ateistický katolík. Nové odbory našťestí věří – věří ve změnu. A sami ji naplňují. Proto kromě odborářů na kulatý stůl zavítali zástupci i dalším občanských iniciativ, které chtějí práci odborů podpořit. A Nové odbory míní ve svých aktivitách tímto směrem dále pokračovat. Přípravují další podobné akce, a to i pro širokou veřejnost. ◀

V jednom dni bojovat za jaderné odzbrojení, ekonomickou demokracii, udržitelnou ekonomiku nebo středověký skanzen – i tak může vypadat dobře strávená sobota ve společnosti CERES.

Ve spolupráci s řadou progresivních organizací pořádá CERES konferenci Umění změny, kde budeme společně hledat odpovědi na řadu problémů dnešního světa. Nenechte se ovšem odstrašit vágním slovem „konference“ – dlouhé nezáživné teoretické proslovy jsou to poslední, co můžete čekat. Naopak každý z řečníků má vyhrazen prostor patnácti minut, aby pro svou myšlenku posluchače nadchl, a potom už je na každém z návštěvníků zvlášť, aby se připojil k diskuznímu koutku, který ho zaujme nejvíc. A když se vám nepovede přes veškerou snahu být na dvou takových místech naráz? Nevadí, výstupy řečníků budou nahrávány, a posléze si je všechny můžete zhlédnout na YouTube nebo si je stáhnout ve formě audio podcastu do vašeho smartphonu, tabletu nebo MP3 přehrávače.

Ze zatím potvrzených řečníků se můžete těšit na Xenii Kaduchovou z Nových odborů, mírového aktivistu a odborníka na jaderné odzbrojení Pavla Křiváka a v neposlední řadě na duo Bar-

Ceres

bar Mamut a Horset Vládce, kteří se kromě punku věnují i výše zmíněnému skanzenu nebo férové čajovně. Ale tím samozřejmě výčet spíků nekončí – dorazí i nejrůznější drobní podnikatelé, ekologičtí farmáři, filozofové minimalismu a další.

A závěrem? Jestli hledáte způsob, jak zužitkovat sobotu v Brně, neváhejte a přijďte 11.11. 2017 v 10 hodin za CERES do sálu Knihovny Jiřího Mahena. ◀

Andrej Bóna

PRO VÍCE INFORMACÍ SLEDUJTE:

- ▶ Webové stránky: <http://spolekceres.cz/>
- ▶ Facebook: <https://www.facebook.com/CentrumRegionalniSynergie/>
- ▶ Twitter: @CERESspolek

TERMÍNY PRAVIDELNÝCH SCHŮZEK V MĚSÍCI ŘÍJNU:

- ▶ 9. října
- ▶ 23. října

Konají se vždy od 18 hodin v Baru Závist, na adrese ul. Závist 5.

MARIÁNSKÝ SLOUP STOJÍCÍ A LEŽÍCÍ

ANEB, JAK SE HABSBURKOVÉ PŘIČINILI O VZTYČENÍ I SVRŽENÍ SLOUPU

Ve čtvrtek 14. září se případ Mariánského sloupu, jehož historie začala v polovině 17. století na Staroměstském náměstí v Praze, posunul do další etapy. Zastupitelé hlavního města Prahy po několikahodinové diskusi ve 22 hod. odhlasovali, že replika sloupu na Staroměstském náměstí, o jehož postavení vedou už čtvrt století spor dvě pestré skupiny zastánců a odpůrců, by stát neměla. ZHMP vzalo zpět souhlas s umístěním repliky na svém pozemku, kterým je prostor Staroměstského náměstí, čímž již probíhající stavební řízení o umístění stavby ztrácí smysl. Za zpětvzetí souhlasu zvedlo ruku 36 zastupitelů, za usnesení k celému bodu hlasovalo ještě o jednoho zastupitele více. Přítomno jich

bylo 58 z celkových 65. Proti sloupu se postavili zastupitelé ANO, ČSSD, KSČM, piráti a zelení. U dalších (ODS, TOP 09, další členové Trojkoalice) to bylo různé. Usnesení nijak neřešilo další osud díla, které již několik let tvoří skupina zastánců a které mělo být Praze darováno právě na Staroměstské náměstí. Pro jeho umístění jinde je tak otevřena debata, jen Staromák, jako místo pro dějiny českého národa a zejména pro ideový obsah tohoto sloupu zvláště symbolické, jest mu zapovězen.

ZAČÁTEK PŘÍBĚHU

Mariánský sloup byl postaven r. 1650 a vysvěcen 13. 7. 1652 za přítomnosti rakouského císaře Ferdinanda III. jako dík Panně Marii za zázračné obhájení města před Švédy r. 1648. Švédská vojska od srpna usazená na Hradčanech a Malé straně měla totiž několikanásobnou převahu nad pražskou posádkou vojáků a domobraný a jen počátkem listopadu právě došla zpráva o podepsání (24. 10. 1648) vestfálského míru zmařila velmi pravděpodobné dobytí i pravostranné části města nad

► **Zdeněk Zecpal ze společnosti Veritas, který už roky bojuje proti obnově sloupu**

Vltavou. Dvojice vestfálských smluv rozhodla o náboženských a územních otázkách, na nichž byly zainteresovány Svatá říše římská (tj. i České království), německá knížectví, Francie, nizozemská republika, Španělsko a Švédsko. Na základě toho vládce území rozhodoval o víře své i svých poddaných, což v evropském celku sice znamenalo ústup katolicismu ve prospěch protestantů, ovšem nikoli pro české země v habsburské moci, ač právě ony měly dlouhou tradici nekatolických konfesí a náboženské tolerance. Pro země koruny české, které do třicetileté války vstupovaly jako stavovské království, jako konfederace rovnoprávných zemí s voleným panovníkem s omezenými pravomocemi, znamenal neúspěch protestantských švédských vojsk sice záchranu Starého a Nového města pražského před rabováním a násilím, ale také ztrátu na-

dějí na osvobození od habsburské autoritativní nadvlády, zrušení Obnoveného zřízení zemského, na návrat náboženských exulantů, obnovení Jednoty bratrské a náboženské tolerance. Momentální prospěch záchrany životů a majetků části Pražanů byl vykoupen 270-letou ztrátou svobody, samostatnosti a suverenity českých zemí a s tím spojeným národnostním útlakem a ekonomickým vykořisťováním zdejších obyvatel.

HISTORICKÁ HODNOTA JE NULOVÁ

Staroměstský Mariánský sloup byl čtvrtým na světě, prvním v Čechách. Vytvořil jej Jan Jiří Bendl (1620-1680) mezi svými prvními pracemi v Praze, počátkem 70. let vytvořil svůj druhý mariánský sloup pro město Louny. Celkem bylo v českých zemích postaveno po upevnění moci Habsburků a katolické církve okolo 80 mariánských sloupů. Ikonografie soch staroměstského sloupu je inspirována mnichovským sloupem z r. 1638, který dal postavit vévoda Maxmilián Bavorský na paměť vítězství katolického císaře nad protestantskými vojsky na Bílé hoře a jehož ikonografie vychází ze symbolického obrazu anděla s křížem a mečem, který nesla mince papeže Řehoře XIII. ražená po Bartolomějské noci a dalším pronásledování francouzských hugenotů, jichž tehdy bylo zabito asi 20 000. Staroměstský sloup

byl označován za jeden z nejkrásnějších mariánských sloupů v Evropě. Jako u řady dalších děl však jeho následující existence už nebyla spjata jen s krásou sochařského umění a s ideou původního díku za uchránění města a sloup na jednom z nejvýznamnějších míst v centru Prahy se stává důležitým objektem mnoha náboženských a politických aktů a nositelem dalších idejí a symboliky, jež převrství původní poselství a hodnoty. Završením tohoto vývoje původního barokního díla je jeho stržení 3. 11. 1918 na popud party okolo Franty Sauera, přítele Jaroslava Haška, na doklad rozchodu nově vzniklé Československé republiky s rakousko-uherskou nadvládou. Rozjásaný dav se tehdy chtěl vyřadit ještě na výzdobě Karlova mostu, k čemuž naštěstí už nedošlo.

Dnes proto případ obnovy mariánského sloupu má tři roviny: historickou, uměleckou a politickou/ideovou.

Vzhledem k tomu, že z původního sloupu se zachovalo jen pár kusů a torz soch v Lapidáriu Národního muzea, vyrábí se sloup zcela znova, přičemž nikdo neví, jak vlastně jednotlivé sochy přesně vypadaly. Nejde tudíž o restaurovaný sloup, o opravený sloup, nejde o kopii, jde o napodobeninu. Zastánci sloupu hovoří o rekonstrukci, resp. umělecké rekonstrukci. To je termín, kte-

► Výsledek hlasování na Zastupitelstvu Hlavního města Prahy

rý se někdy používá třeba v archeologické architektuře, např. se rekonstruuje sídliště lovců mamutů, domy ve starověkém Řecku, divadlo W. Shakespeara, rodný dům kohosi. Čili jde o zhmotnění představ současného archeologa, umělce na základě nějakých podkladů, indicií, soudobých příkladů apod. Historická hodnota navrhovaného obnoveného mariánského sloupu je tudíž nulová.

TUPÍ HABSBUROKOVÉ

Umělecká hodnota je rovněž přinejmenším s otazníkem. Nejde o kopii původního sloupu a soch a dnešní tvůrce se snaží napodobit bezmála čtyři století staré dílo. Současný tvůrce ale nevstřebává podněty z minulých století, jako třeba učinil Marián Varga ve skladbě *Hommage á J. S. Bach*, takže je jakýmsi zvláštním epigonem. Zá-

měr vytvořit napodobeninu či uměleckou rekonstrukci Bendlova sloupu není nic proti ničemu, naopak, avšak takové díla se umísťují do muzeí apod., nečiní se z nich ústřední „památka“ na jednom z nejprestižnějších, nejsymboličtějších, nejfrekventovanějších míst metropole.

► Spisovatelka a aktivistka Lenka Procházková

Politické a ideové vyznění díla je naprosto jasné. Už původní dík za záchranu Prahy před Švédy nenese jen úlevu za nevyrabování a uchránění životů, jeho ikonografie obsahuje i ideový, nábožensko-politický odkaz vítězství katolicismu nad protestantismem, což v zemi, kde před Bílou horou bylo jen zhruba 15% obyvatel katolíky a náboženská tolerance měla svoji dlouhou tradici, je zásadní ideologický vzkaz. Byla to jasná potupa pro národ Husův, Žižkův, Jiříka z Poděbrad, a to přímo v centru českého králov-

ství, kdysi samostatného, feudálně-stavovského a konfesně tolerantního a nyní podřízeného cizímu císaři, bez stavovské části moci a nábožensky totalitní. Staroměstský mariánský sloup odstartoval výstavbu dalších sloupů po celé zemi jako symbolických vlaječek, kde katolicismus a císařství zvítězilo, a stal se tak i kvůli různým procesům k němu apod. přirozeným symbolem náboženského útlaku, autoritativní moci a cizí nadvlády.

Habsburkové nebyli žádní demokraté, pokrokaři, otcové vlasti. Byli to krutí, mocichtiví a majetkuchtiví tupí zpátečníci. Španělsko, Jižní Amerika, Nizozemí, české

země, Balkán – tam všude zanechali krev, pot, neštěstí, bídu. Cizí, ne svoji. Postavili, přesněji nechali postavit krásné paláce a kostely, ale odkud se vzaly názvy „žalář národů“, „doba temná“, kdopak nechal dávat knihy na index, kdo dohnal nevolníky a sedláky ke vzpouře na Kolínsku, Hradecku, na Opočensku, u Chlumce, kdo vydával reskripce a patenty k pronásledování nekatolíků, kdo povýšil v českých zemích němčinu na roveň a později nad češtinu, kdo stojí za termínem španělská inkvizice, kde jsou původní národy střední a Jižní Ameriky, kde je jejich zlato, kdo rozehnal kroměřížský

► Alexander Bach (1813-1893)

u Chlumce, kdo vydával reskripce a patenty k pronásledování nekatolíků, kdo povýšil v českých zemích němčinu na roveň a později nad češtinu, kdo stojí za termínem španělská inkvizice, kde jsou původní národy střední a Jižní Ameriky, kde je jejich zlato, kdo rozehnal kroměřížský

sněm a nahradil konstituční ústavu oktrojovanou, kdo zorganizoval „Bachův absolutismus“, kdo nechal maďarizovat Slováky, kdo vyhlásil válku Srbsku, čímž byla rozpoutána 1. světová válka? Habsburkové ruku v ruce se svojí věrnou státocírkví – římskokatolickou církví.

Kvůli tomu a mnohému dalšímu mariánský sloup na Staroměstském náměstí v r. 1918 padl. Byl symbolem útlaku a zvlé. Za potupu jej označili jak T. G. Masaryk, tak jeho oponent historik Josef Pekař. A kvůli zmíněnému symbolismu jej na tomto náměstí odmítá i část dnešních občanů ČR, tím spíše, že by se plánované znovuvztyčení mělo uskutečnit u příležitosti 100 let od vyhlášení samostatné Československé republiky.

VERTIKÁLA MEZI TÝNEM A RADNICÍ

V tomto duchu se nesla i diskuse na výše vzpomnutém zasedání ZHMP. Zastánci stavby argumentovali uměleckou hodnotou, což ale oponenti u napodobeniny zpochybnili, vyzdvihovali architektonickou hodnotu, zdůrazňovali původní důvod výstavby, poukazovali na urbanistické dotvoření náměstí obnovením někdejší vertikály mezi Týnem a radnicí. Někteří z nich emotivně předkládali náboženské důvody, týkající se Panny Marie a upozorňovali na pochybné úmysly skupiny, která sloup kdysi strhla a svržení dalších soch z Karlova mostu zabránila policie. Tvrdili, že sloup bude symbolem smíření, varovali před zneužitím ZHMP k zastavení jiných podnikatelských záměrů soukromých investorů a žádali tradiční způsob vyřizování petic, kdy je po věřen některý z radních jejím vyřízením.

► Lukáš Kaucký (ČSSD), který vystupoval proti sloupu

► Matěj Stropnický (SZ) hájil také pozice odpůrců

VÝSMĚCH NA MÍSTĚ POPRAVY

Odpůrci sloupu argumentovali symbolickým významem – potupením národa, které dílo postupně získalo u Čechů, připomínali ikonografii porážky protestantismu, odmítali jako výsměch umístění sloupu kousek od místa poprav 27 českých pánů po Bílé hoře. Vzpomněli rovněž dopadů Obnoveného řízení zemského, které zrušilo určitou samosprávu měst a stavů a především znamenalo tvrdou rekatolizaci země do té doby nábožensky pestrou a tolerantní. Obavy ze zneužití ZHMP jako nástroje proti investorům označili za demagogické, neboť jde o stavbu na pozemku města, nikoli soukromém. Stejně tak bylo připomenuto, že byly v minulosti petice, které zastupitelé rozhodli meritorně, např. souhlasili s trasováním železnice do Veleslavína. Několikrát bylo připomenuto, že se jedná o obnově sloupu, s jehož stržením TGM souhlasil, v den 80. výročí jeho úmrtí, a také to, že obnovení sloupu na Staroměstském náměstí nelze jako symbol smíření považovat, když jsou kolem něho tak vyhrocené debaty. Navrhli však, že může být postaven jinde. Pokud by mělo jít o akt smíření, dodávali odpůrci, muselo by jít o společné dílo, nikoli o jednostrannou věc. Došlo i na urbanistickou stránku, kdy odpůrci upozornili, že náměstí je výrazně odlišné od dob, kdy sloup byl vztyčen a svržen (není budova radnice, otevřel se prostor před sv. Mikulášem, není kašna atd.), takže je záhodno nejprve si vyjasnit koncepci náměstí a pak teprve jednat o tom, zda, co a kde případně umístit.

BENDL NETUŠIL, CO BUDE NÁSLEDOVAT

Za pozornost stojí, že pole zastánců a odpůrců obnovy sloupu není rozděleno dle víry. Kardinál Dominik Duka přednádnem na jednom setkání získal souhlas i představitelů několika jiných konfesí a využil toho v přesvědčování politiků a veřejnosti. Jak ovšem oponenti znali věci doplnili, „zapomněl“ přitom sdělit, že nezískal podporu od všech účastníků jednání. Zastánci sloupu nepřesvědčili ani všechny katolíky. Pro některé je totiž historický kontext sloupu, náboženská tolerance a občanské soužití více, než zúžení případu na uměleckou stránku a původní význam díla.

Ty kdysi opracované kameny nemohly za to, co se nimi postupně spojilo, ale lidé. Bendl sice nemohl tušit, co teprve mělo následovat, ale už viděl dost z násilí, z rozporů mezi slovy a činy, mezi biblí, desaterem a církevní a císařskou mašinerií. Byl mladý a pražský sloup jej vystřelil na tehdejší hvězdné sochařské nebe. Bylo by ovšem směšné jej zatracovat po vzoru dnešních pronásledovatelů V. Brabce, J. Švorcové, T. Bártfaje aj. Je třeba mířit na skutečné pachatele zvěle a tragédií, jichž se mariánský sloup na Staroměstském náměstí stal symbolem – jak sebou samým, svojí ikonografií a umístěním, tak použitím k císařskému rodu a státocírkvi, tak i svojí příkladností pro budování sloupů dalších. Umělecká a někdy i technická díla se i přes své nesporné kvality občas svým obsahem a někdy svým dějinným kontextem stanou pro společenské vědomí problematickými. Sousoší J. V. Stalina na Letné, filmy Leni Riefenstahlové... Hrabě Albert Apponyi zanechal po sobě v Zálesí u Bra-

► Magistrát hlavního města Prahy

► Rudolf II., jeden z Habsburků, na něhož české dějiny nahlíží spíše pozitivně

islavy pěkný zámeček, ale také školské/jazykové zákony, které měly Slovaky definitivně pomadřštit. Reinhardt Heidrich napravil zvukové kvality Rudolfinu atd. Ani jednomu z nich Češi a Slováci pomníky stavět nebudou. A stejné by to mělo být s Habsburky, s jejich státocírkvi a jejich vládou; váhy jejich skutků jsou zřetelně převáženy na jednu stranu.

JDE O SYMBOL

Ve sporu o obnovu mariánského sloupu nejde o napodobeninu barokního díla a zaplnění místa na náměstí. Jde o více, o něco, co přesahuje kamenné kvádry, jde o symbol, o střet určitých idejí a to ne ledasjakých. Jde o ideje státní suverenity českých zemí napadané vazalskými kruhy, o ideje demokratismu, samosprávy proti autoritářství a centralismu, o ideje (nejen) náboženské (ale vůbec myšlenkové) tolerance a pestrosti proti rekatolizaci, ideové totalitě. Napodobenina mariánského sloupu není symbolem smíření, za níž ho vydávají dnešní autoři. Jeho vztyčení na historickém místě metropole by bylo aktem revanše. Ať si stojí, avšak někde jinde, kam repliky patří. Na původním místě by ale mohla být deska, která sloup, jeho vztyčení a svržení, jeho vznik, ikonografii a celkovou symboliku, jeho místo v dějinách připomene a vysvětlí.

Spor o mariánský sloup na Staroměstském náměstí je sporem o identitu českého národa, českých občanů, české společnosti, o dějinnou linii jejich ideových a politických hodnot. ◀

Karel Růžička

ČESKÉ NÁRODNÍ OBROZENÍ JEŠTĚ PO DVĚ STĚ LETECH

Kde domov můj, kde domov můj.
Voda hučí po lučinách, bory šumí po skalínách.
V sadě skví se jara květ, zemský ráj to napohled!
A to jest ta krásná země, země česká domov můj!
Země česká domov můj!

Kde domov můj, kde domov můj,
Znáte v kraji bohumilém, duše outlé v těle čilém,
mysl jasnou, znik a zdaru sílu, vzdoru zmar?
To je Čechů slavné plémě, mezi Čechy domov můj,
mezi Čechy domov můj!

Jak příznačněji zahájit novou rubriku Zpravodaje AZ, než původní textovou verzí písně, která poprvé zazněla na premiéře ve Stavovském divadle dne 21. 12. 1834 jako součást Tylovy hry „Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka“. Následně pak po velkém úspěchu se stává českou národní hymnou.

Nacházíme se v pozoruhodné dějové linii: před dvě stě lety se čeští obrozenci snažili o hledání národní identity a obrodu českého národa, utlačovaného Habsburskou monarchií. O sto let později se o totéž snažili filosofové, umělci a další osobnosti v rámci mladé Československé republiky. A dnes po dalších sto letech se opět formuje hrstka odvážných (stále početnější), kteří se

ZAMYŠLENÍ PRVNÍ: O ČESKÉ STÁTNOSTI

pokouší o totéž a hledají (a nacházejí) odvahu veřejně říci, že demokracie v nové České republice (zatím) rozhodně nefunguje. Pokud se vrátíme do národního obrození, pak konstatujeme, že obrodný proces se rozpadal do dvou směrů. Byla to zejména již zmíněná snaha o pozvednutí českého jazyka, které bylo nepochybně stěžejním cílem (otázkou českého jazyka se budu zabývat v některém z dalších dílů seriálu). Druhým cílem pak bylo zformovat a specifikovat národní identitu, její charakteristiku a cíle. Tomuto tématu se věnoval zejména „otec národa“ František Palacký, který pochopil, že při budování národní identity je třeba vycházet ze silné myšlenky. Proto na rozdíl od Dobrovského a

► František Palacký

► Josef Pekař

Jungmanna za hlavní pilíř této snahy zvolil dobu husitství a zejména pak její představitele Jana Husa a Jana Žižku. Palacký si uvědomil, že husitství byla buď jedna z mála, nebo možná dokonce jediná epocha českého národa, kdy jsme se vůči tehdejšímu světu prezentovali silnou vizí a – řečeno sportovní terminologií – na evropském kolbišti jsme pro ostatní byli skutečně soupeřem, který minimálně vzbuzoval respekt a možná i oprávněné obavy. V otázce husitství na Palackého navázal prvorepublikový historik Josef Pekař, který napsal: „Mezi příčinami, jimiž jest vysvětliti neobyčejné bitevní úspěchy Žižky a Tábora, kladu na prvé místo nikoliv moment taktický nebo technický, nýbrž psychický. Co dávalo vítězství, byla především mohutná sebedůvěra, již vyzbrojilo vojáky Žižkovy přesvědčení, že jsou bojovníky božími...“¹. Z toho vyplývá, že národní identita je tvořena nejen kvalitním programem, ale také odpovídající mírou sebedůvěry, díky kterému je pak národ schopen takový program prezentovat. Ilona Švihlíková na svých přednáškách a v publikacích uvádí, že Česká republika za posledních 27 let tzv. „demokracie“ nebyla schopna zformovat dlouhodobou národní strategii a koncepci. Přičemž je zřejmé, že „Země si vzhledem ke své velikosti a ekonomické síle musí klást realistické cíle a prioritně prosazovat své vlastní zájmy (myšleno zájmy většiny občanů ČR, nikoliv

1 Pekař, J.: O smyslu českých dějin. Praha 1990

zájmy několika oligarchů).“² K tomuto připojuje svůj závěr. Je třeba zformulovat jasný a srozumitelný národní program, který bude splňovat dva hlavní požadavky: bude stručný a výstižný (nikoliv na dvaceti stranách, protože ten nebude nikdo číst) a bude takový, který budou občané ČR schopni zejména v zahraničí skutečně kvalitně prezentovat.

ČÁST DRUHÁ: CO PŘINESLA PRVNÍ REPUBLIKA

Jednou z klíčových otázek se stala již v průběhu 1. světové války reorganizace východní Evropy. Tyto názory formuloval Masaryk v knize Nová Evropa, stanovisko slovanské z r. 1918. „V tomto díle se Masaryk vracel k myšlenkám z České otázky o potřebě napravit historické křivdy, které byly na Česích spáchány nástupem rekatolizace, vyhnáním nekatolíků ze země a konfiskací jejich půdy“³. Domnívám se, že podobnost se současnou situací v českém národě, kdy katolická církev opět získává téměř nekontrolovatelnou politickou moc, je skutečně „čistě náhodná.“

Postupně si v seriálu o novém národním obrození budeme připomínat desatero T. G. Masaryka, obohacené komentářem Prof. PhDr. Stanislavy Kučerové, CSc., bývalé děkanky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně⁴.

2 Švihlíková, I.: Jak jsme se stali kolonií. Praha 2015

3 Pavlíček, V.: Aktuálnost hodnot a tradic vzniku Československa. Právnické listy 1/2017

4 Kučerová, S.: Masarykovské desatero. Nová republika, 09/2017

Cíl šestý: Važte si svobody a samostatnosti státu, kterou jsme vybojovali v 1.válce světové. Važte si hrdinství legionářů, nadšení Sokolů, važte si těch, kteří pracují obětavě a nezištně pro blaho národa. S. K.: zpochybňuje se sama existence a identita národa, zesměšňují se nad osobní cíle. Státu prý má být co nejméně. Perspektivní jedinec se ptá: co mi ta která funkce (podnik) vynese? Co se mi více vyplatí?

Jsem přesvědčen, že český národ řeší již 200 let jeden z hlavních problémů, kterým je potřeba vázat se na silného zahraničního partnera. Položím možná odvážnou otázku, zda je to skutečně potřeba. Jeden z národních obrozenců F. Palacký ve svých Dějinách národu českého píše o tom, že dějiny Čechů jsou dějinami stýkání a potýkání s Němci. Proto také řešení otázky germanizace bylo jedním z hlavních motivů národního obrození. Stejně tak, jako hledali identitu českého národa obrozenci ve 20. a 30. letech 19. století, se stejný proces konal o sto let později. Český satirický básník Jiří Hausmann si všimá, že na počátku 20. let se začínají v mladé republice silně profilovat dvě skupiny, které hledají své zahraniční „spasitele“. Pro jednu to byla Francie (hodnota této orientace se pak prokázala v září 1938), pro druhou Rusko.

Hausmann, obdařený výraznou schopností kritického myšlení a vizionářstvím, v roce 1921 publikuje požadavek na „...vyhraněnou českou

státní politiku, programově nezávislou na Paříži ani na Moskvě“, a že „...myšlenka internacionální spolupráce revolučních stran znamená omezení národní svébytnosti“ (z předmluvy B. Svozila k: Jiří Hausmann – Divoké verše a prózy). Jakkoli se nám dnes Hausmannovy názory mohou zdát překonané, podstata zůstává stále stejná. Před rokem 1990 se ČSSR vlivem geopolitického rozdělení Evropy možná až příliš orientovala na Sovětský svaz a po převratu jsme prožívali naopak silné snahy o amerikanizaci. 1. 1. 2018 to bude 14 let, co Česká republika vstoupila do EU. Po celou tuto dobu se v ČR profilují dvě skupiny veřejnosti, kdy jedna říká, že vstup do EU byl chybou, druhá ho naopak obhajuje. Já jsem ovšem toho názoru, že chybná je celá podstata této polemiky, neboť řeší důsledek,

nikoliv příčinu problému. Příčina problému totiž dle mého názoru spočívá v tom, že jsme do EU vstoupili jako velmi slabý stát, s problematickou úrovní jak ekonomiky a průmyslu, tak zejména celé kulturně společenské oblasti, která se doslova zmítala v problémech (např. Dny neklidu – stávky a protesty umělců

a divadelníků v r. 2008). Pokud tedy chceme řešit naši profilaci v rámci EU, je nejprve třeba se stát silným a tím i rovnoprávným státem. Tak bude současně z velké části problém odstraněn, protože jako silný stát budeme nejen v EU, ale i celé Evropě zastávat zcela jinou pozici. Jsem zastáncem myšlenky, že český národ má dostateč-

► Jiří Haussmann

ný, historicky i geneticky zformovaný potenciál k tomu, aby si (konečně!) vytvořil silnou národní identitu a tím i pozici v Evropě 21. století (viz říjnové zamyšlení).

ČÁST TŘETÍ: MINULOST NE TAK VZDÁLENÁ, ZÍTŘKY PONĚKUD MLHAVÉ...

V rámci svých služebních cest napříč republikou mám možnost mluvit s lidmi různých věkových i sociálních skupin. Dovolím si poněkud zobecnit myšlenku, utvořenou při těchto rozhovorech, že totiž „lidé v ČR začínají mít kapitalismu opět plné zuby“, resp. že „kapitalismus v českých zemích opět zkrachoval“. Ve výrazu opět je skryto „potřetí“. Tento stav totiž skutečně v České kotlině prožíváme potřetí za posledních 200 let: poprvé v roce 1848 (evropskému revolučnímu roku předcházely neúroda a hladomor v letech 1846-47), podruhé v roce 1948 (který opět odstartovala světová hospodářská krize již v r. 1929), potřetí nyní. Proto se domnívám, že je skutečně třeba neprodleně zahájit nový český obrodny proces, který bude postihovat nejen oblast společensko-kulturní a průmyslovou, ale možná zejména oblast procesně-legislativní. Je to jistě téma, mnohonásobně přesahující možnosti tohoto seriálu. Přesto bych si dovolil položit alespoň jakýsi „základní kámen“ z hlediska svých osobních poznatků. Vidím ho v těchto krocích:

1. Vytvoření České státní všeobecné banky, jako logický funkční protipól k soukromým bankám (myšlenku prezentoval JUDr. Ledl na semináři SPaS, 14. 9. 2017)

2. Masivní zakládání státních podniků napříč všemi oblastmi služeb a výroby, a to zejména v oborech, kde prokazatelně selhala „magická ruka trhu“

3. Vytvoření zákona o státním bydlení (variantně jako novely Zákona č. 211/2000 Sb. o Státním fondu rozvoje bydlení), který by stanovil povinnou roční kvótu na výstavbu státních (resp. obecních nebo krajských) bytů, ve kterých by základním principem bylo nájemné, které nemá generovat zisk, ale pouze pokrýt provozní náklady. Tuto myšlenku velmi dobře charakterizuje slogan, umístěný v Domě odborových svazů v Praze 3: „Byt není zboží, ale domov!“

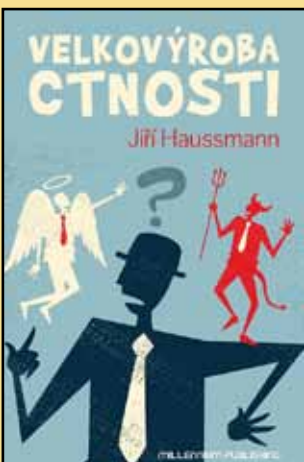
ČÁST ČTVRTÁ: LITERÁRNÍ OKÉNKO (DNES O JIŘÍM HAUSSMANNOVI)

Jak uvádí literární historik a kritik Bohumil Svozil: „Vedle Jaroslava Haška je Jiří Haussmann (1898-1923) náš největší satirik“ (tiráž k: Jiří Haussmann – Divoké verše a prózy). Bohužel Haussmann se zařadil ke smutné skupině literátů Máchy, Wolkera, Ortena a dalších, kteří zemřeli v mladickém věku. O Haussmannových prognostických schopnostech jsem se již zmiňoval v předchozí části. Tohoto literáta si připomene výňatkem z básně z r. 1922 „Novoroční proroctví“, která je i po téměř 100 let od svého vzniku stále velmi aktuální:

„Tři set šedesáti pěti směsice dnů pestrá započne se prvním lednem. Skončí na Silvestra.

Seběhne se v této době mnoho událostí, některé z nich budou milé, většina však k zlosti. Někomu řád republiky ve všem bude hovět, některému Habsburkové, jinému spíš sovět, jeden zvolí bolševiky, druhý zase Hlinku, třetí bude pro Šrobára, čtvrtý pro pálinku.

Řepa do země se vsadí, květiny však do váz, za souhrn svých honorářů koupí básník provaz. Velkonakladatelé se octnou v prudkém sváru, kdo z nich za rok vydal více pitomějších škvárů. Bytů budeme mít málo, úřadoven fůry, lidé budou bělet – rudnout podle konjunktury. Postoupí, kdo nalezne si dosti strýčků i tet, pro věci, jež nepůjdou, se zřídí subkomitét.

Kdo měl jen dva miliony, získá k tomu třetí, kdo stál nad propastí bídy, docela tam sletí.

Jeden z toho všeho zchytří, jiný z toho zhloupne, dražota však zcela jistě ještě více stoupne. Tak a jinak bude zvolna den za dnem se ztrácet, až zas přikvačí rok nový, ovšem třiadvacet. Zapamatuj si, ó lide, věštecká má slova: Rok co rok jich budeš moci upotřebit znova!" ◀

V příštím říjnovém vydání AZ Zpravodaje se budou zamýšlet nad českou národní tradicí. Na další setkání se těší autor seriálu **Daniel Glas**.

TAŽENÍ PAROZU V ČESKÝCH OBCÍCH A MĚSTECH POKRAČUJE

Participativní rozpočet prožívá v České republice v letošním roce boom a prognóza pro další roky je poměrně optimistická – přidávají se totiž další a další města. Participativní rozpočtování probíhá ve třech desítkách měst či městských částí, zatímco před rokem bychom byli vystačili s prsty jedné ruky. Tento fakt zobrazuje infografika připravená od Agory CE a ve stejném duchu referují sem tam už i nejsledovanější veřejná i soukromá média.

Celkem pochopitelně se dá očekávat, že participativní rozpočet bude tématem pro komunální volby v příštím roce, ve stávající kampani pro parlamentní volby se k tématu vyja-

drují explicitně snad jen zástupci Pirátské strany, která si participativní rozhodování zavedla i u části svého rozpočtu: „Jsme pro prvky přímé demokracie, které samy uplatňujeme v chodu strany – přímé volby, referenda, odvolatelnost, participativní rozpočet.“ Pokud se Piráti do sněmovny proboují, můžeme se dočkat silnější rezonance těchto témat.

Celkově myšlenka našla živnou půdu u zastupitelstev nejrozličnějších barev v největších městech Praze, Brně či Ostravě, resp. v jejich městských částech, a to bez ohledu na velikost – od pár tisíc, přes statisícové městské části, až po statutární město Brno. Šíří se v ob-

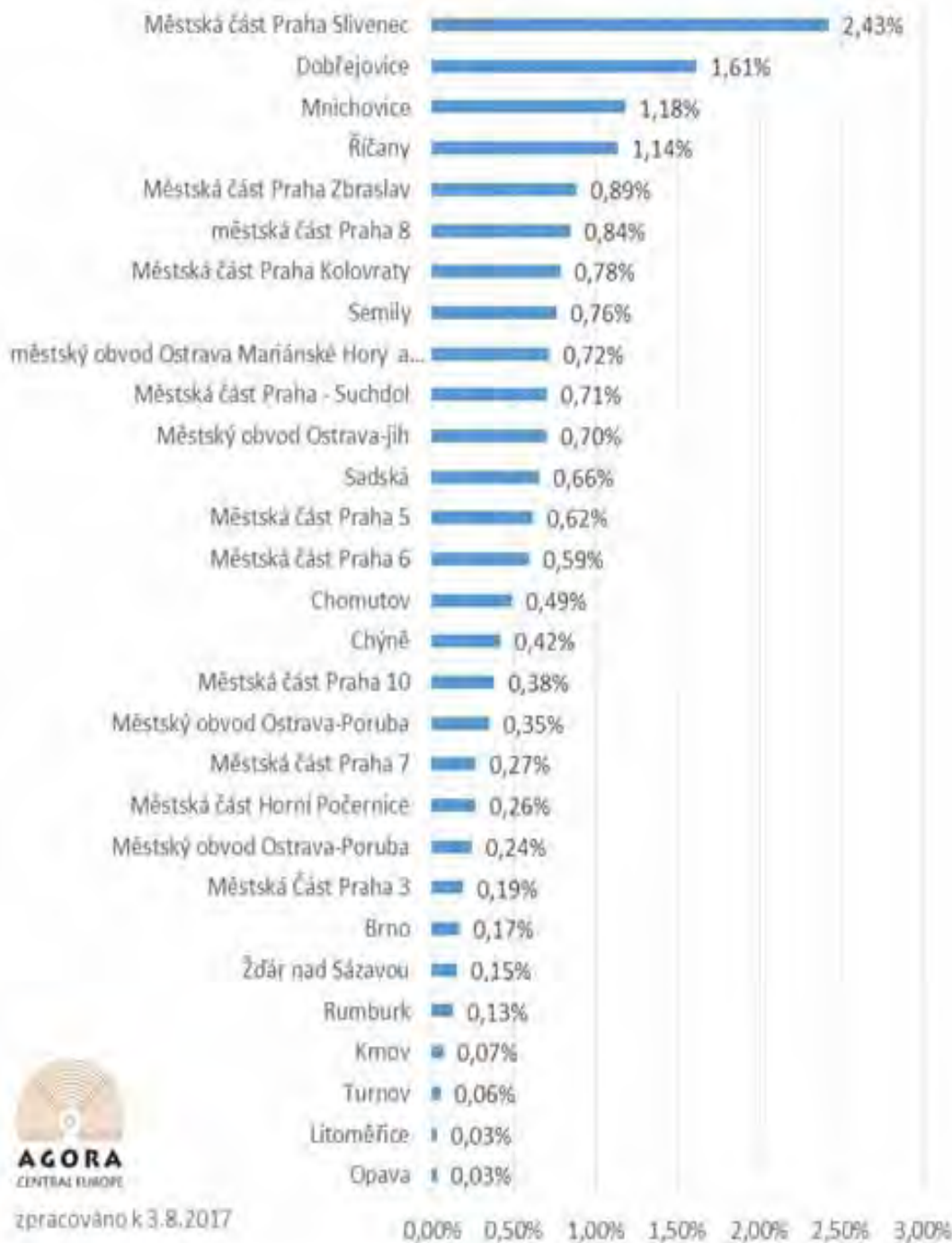
cích ležících v blízkém okolí Prahy, na severní Moravě nebo v severních Čechách, ale dá se říct, že i ve městech po celé ČR.

KORUNKU KE KORUNCE

Nalejme si však čistého vína, zas taková hitparáda to (prozatím) není. Skeptik může namítnout, že v řadě případů se jedná zřejmě spíš o neškodné experimenty, které mohou mít jeptičí život. Životaschopnost je opravdu těžké předpovídat ve chvíli, kdy ty nejstarší participativní rozpočty začínají třetí ročník. Obavy mohou být oprávněné zvláště tam, kde se občanům nabídne šiditko práva rozhodovat o několika drobných z rozpočtu, když mají pocit, že jejich radní přitom rozhazují ve velkém za bůhvíco.

Částky vydávané na participativní část rozpočtu na celkovém rozpočtu jsou popravdě ve valné většině spíš mizivé, v řádech promile. Nad 1 % ze svého rozpočtu a zároveň největší částky na obyvatele vynaložily ve

Velikost participativního rozpočtu (procento z celkových výdajů)

Slivenci, Dobřejšovicích, Mnichovicích a Říčanech. Velikost participativní části rozpočtu při přepočtu na jednoho obyvatele vedou Říčany s téměř 333 Kč / obyvatele (Praha-východ, 15,2 tis obyvatele), Dobřejšovice s 225 Kč / obyvatele (Praha-východ, 1,1 tis obyvatele) a Praha Slivenec se 175 Kč / obyvatele (3,2 tis obyvatele). Vidíme, že kromě Říčan jde o velmi malé aglomerace. I tak si tyto samosprávy zaslouží pochvalu za to, že projevily odvahu a především důvěru v sebe i své občany.

VOX POPULI, VOX DEI

Vedle vyčleněných financí je neméně důležitá i druhá složka – participace, tedy zájem občanů se procesem účastnit. Proces umožňuje různou míru zapojení, od prvotní fáze sběru námětů, přes jejich výběr, někde až po konečnou realizaci a využívání. Nejvíce se zřejmě sleduje zapojení občanů do hlasování o námětech či projektech, které může probíhat různými způsoby (elektronicky, osobně, papírově). Současná praxe hlasování většinou využívá principu udělo-

vání pozitivních a negativních hlasů. Záporné hlasy mají odlišit ty návrhy, které budí z nějakého důvodu u občanů kontroverzi a u nichž by bylo vhod-

tě Dnes popisuje postup realizace vítězných návrhů od občanů: „Nakoupeny a předány už jsou defibrilátory pro bezpečnostní hlídku a dobrovolné

váno za „nejrozsáhlejší projekt participativního rozpočtu v ČR“. Pirátský radní Tomáš Koláčný uvádí: „Obdrželi jsme celkem 303 návrhů Brňanů na investice do různých projektů. Veřejnou podporu, nutnou pro postup do finále získalo 156 z nich. Největší podporu s 2 785 „líbí se mi“ získal projekt dětského hřiště a kavárny v areálu Bzzukot v Židenicích. Participativní rozpočtování v Brně je ukázkovým příkladem toho, že lidé mají zájem aktivně se zapojovat do místní správy a rozhodovat o projektech, které se jich přímo dotýkají“. (<https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/participativni-rozpocet.html>)

vatel sice již tak impozantně nepůsobí, ale podobně jako v Říčanech, i tady je participativní rozpočet pouze jednou z možností, jak se mohou občané více zapojit do chodu města a rozvíjet občanskou společnost. Koncept nazvaný Chytré Brno odkazuje k dnes tak IN „Smart Cities“ – tedy městům, která využívají ke svému rozvoji nejmodernější technologie. Město zavedlo plně elektronický proces podání návrhu, vyjádření podpory i hlasování. Samospráva v Říčanech pod hlavičkou „Řídím Říčany“ dává od roku 2015 svým obyvatelům prostřednictvím hlasování v systému D21 vyjadřo-

ŘEKNI ŘÍČANY

né ještě před realizací skutečně šetření s cílem odhalit příčiny nevole a předejít možným problémům při realizaci.

DOBŘE ZAPOJENÍ OBČANÉ V MALÝCH OBCÍCH A MĚSTSKÝCH ČÁSTECH

Gratulovat můžeme těm samosprávám, kde se hlasování zúčastnila přibližně desetina občanů. To lze jednoznačně považovat za velký úspěch komunikační kampaně. Již účast dosahující 5 % obyvatel oprávněných volit lze zejména na území velkých samospráv považovat za slibný výsledek.

V prvním ročníku se s větší než desetinovou účastí mohou pochlubit v Mnichovicích, Chýni (Praha západ) nebo MČ Praha Kolovraty. Mnichovická starostka P. Pecková v Mladé fron-

hasiče. Pracujeme na zvelebení Žižkova dubu. Tento týden jsme začali opravovat křížek u památných lip na Božkově. V úterý byl očištěn kámen a křížek odvezen k pozlacení. U nového osvětlení vánočního stromu ve školce čekáme na cenové nabídky a zadali jsme projekt pro osvětlení v parčíku pod školou“.

CHYTRÉ BRNO S 20 MILIÓNY
Jihomoravská metropole Brno je prvním statutárním městem s participativním rozpočtem na celoměstské úrovni, což vysloužilo Brnu zařazení do pozitivní části soutěže Otevřené společnosti Otevřeno x Zavřeno 2017. Tato soutěž – letos již po patnácté – hodnotí otevřenost úřadů a dalších institucí veřejné správy. Brno bylo nomino-

B | R | N | O

Dvacet milionů korun je dosud absolutně nejvyšší jednorázově vyčleněná částka na jeden ročník. Po přepočtu na celý rozpočet města (bezmála 12 mld Kč, z toho kapitálové 2,4 mld Kč) a při počtu oby-

vat se k různým tématům veřejného života (<http://www.ridimricany.cz/>)

A jak to vypadá s vaší radnicí? Už provádí nebo připravuje kroky k většímu zapojení občanů? Nebo jste spokoje-

ni, s tím, jak to u vás je? Můžete napsat do Zpravodaje vlastní postřehy a zkušenosti – s participativním rozpočtem nebo jinými postupy komunikace a spolupráce mezi vedením obce a samotnými občany. ◀

Kateřina Vojtíšková

ODKAZY

► Agora CE:

<http://www.participativni-rozpocet.cz/blog/2017/08/30/statistika-participativnich-rozpocetu-v-cr/>

► Česká televize:

<http://www.ceska-televize.cz/24/dnny/2017/07/29/participativni-rozpocet-a-dobrovolni-hlasy-u-nas-a-mnichovice-29-7-2017>
(29. 7. 2017)

► Mladá fronta Dnes (Střední Čechy):

<http://www.participativni-rozpocet.cz/mnichovice/vprontem/ubozky/42017/09/participativni-rozpocet-v-lejdi/2962017>

VYBRANÉ PARTICIPATIVNÍ ROZPOČTY:

A) OBCE A MĚSTA

Dobřejovice „Můj otisk v Dobřejkách“

Rozpočet: 250.000 Kč

Počet obyvatel k 1.1.2017: 1 113

Web:

<http://www.dobrejovice.eu/samosprava/participativni-rozpocet/>

Mnichovice „PRO Mnichovice“

Rozpočet: 600.000 Kč

Počet obyvatel k 1.1.2017: 3 621

Web:

<http://www.participativni-rozpocet.cz/mnichovice/2016/09/06/participativni-rozpocet-pro-mnichovice/>

Město Říčany „Překvapte Říčany“

Rozpočet: 600.000 Kč

Počet obyvatel k 1.1.2017: 15 236

Web:

<http://www.prekvaptericany.cz/>

Statutární město Brno „Dáme na vás“

Rozpočet: 20.000.000 Kč

Počet obyvatel k 1.1.2017: 377 973

Web:

<http://damenavas.brno.cz/>

B) MĚSTSKÉ ČÁSTI

Městská část Praha Slivenec

Rozpočet: 600.000 Kč

Počet obyvatel k 31.1.2016: 3 534

Web:

<http://www.praha-slivenec.cz/mestska-cast-praha-slivenec/participativni-rozpocet/>

Městská část Praha 6 „Mám nápad pro šestku“

Rozpočet: 5.000.000 Kč

Počet obyvatel k k 31.1.2016: 102 858

Web:

<https://www.napadprosestku.cz/co-je-pebecko/>

Městská část Praha 8 „Moje Osmička“

Rozpočet: 10.000.000 Kč

Počet obyvatel k k 31.1.2016: 104 224

Web:

<https://www.praha8.cz/Moje-Osmicka-participativni-rozpocet.html>

Městská část Praha 10 „Moje stopa“ (3. ročník)

Rozpočet: 10.000.000 Kč

Počet obyvatel k k 31.1.2016: 109 336

Web:

<http://moje-stopa.cz/>

Městská část Praha Zbraslav „Společně pro Zbraslav“ (3. ročník)

Rozpočet: 1.000.000 Kč

Počet obyvatel k k 31.1.2016: 10 010

Web:

<http://www.mc-zbraslav.cz/participativni-rozpocet/>

OSTRAVA!!!

Ostrava Jih „Společně tvoříme JIH!!!“

Rozpočet: 7.000.000 Kč

Počet obyvatel dle SLDB 2011: 106 974

Web:

<http://www.spolecnetvorimejih.cz/>

Platforma pro sociální bydlení

VÝZVA

Hledáme příběhy lidí v bytové nouzi pro kampaň Platformy pro sociální bydlení. Pokud máte problémy s bydlením, bydlíte na ubytovně, nouzově, nebo někoho takového znáte, ozvěte se prosím na e-mail:

info@alternativazdola.cz

KONTAKTY

Web:

www.alternativazdola.cz

E-mail:

info@alternativazdola.cz

Facebook:

www.facebook.com/alternativa.zdola

YouTube:

kanál AlternativaZdola

Zpravodaj:

zpravodaj-az@seznam.cz

Zpravodaj AZ

(září 2017)

Odpovědný

redaktor

Karel Růžička

Grafický design a sazba

Michal Černý

Korektury

Suzana Exnerová

Do tohoto čísla

přispěli:

Ilona Švihlíková, Karel Růžička, Tomáš Vokoun, Daniel Glas, Andrej Bóna, Jaroslava Slabá, Kateřina Vojtíšková, Zbyněk Fiala

Zdroj fotografií
www.freeimages.com